

In 1964 nam ik als 13-jarig jongetje deel aan de vogelexcursies in het Amsterdamse Bos. Juffrouw van Drooge (ik zou haar toen ook nooit Bien genoemd hebben!) was altijd enthousiast en leende haar kijker aan een nog-geen-kijker-hebbende scholier. In 1965 had ik wel een kijker en zag ik tijdens een avondexcursie de jonge Bosuilen achter de tribune. Grootse momenten.

De avondexcursies in het voorjaar waren onvergetelijk. En nadat de grote groep was weggegaan ging een klein clubje met boswachter Metzger mee om een nest van een Ransuil te zien. De vogel vloog als silhouet boven ons. En dan dat zwaailicht bij de heuvel voor Schiphol. Op 25 oktober 1964 zag ik tijdens een excursie mijn eerste Klapekster vanaf het excursiepad. Mijn eerste Boomvalk, mijn eerste Bosrietzanger, het begon allemaal in het Amsterdamse Bos en zonder die excursies zou ik nooit zo goed hebben leren kijken.

Theo van Lent

Mij staat nog het beeld voor ogen van mejuffrouw van Drooge die, zo leek het, altijd statig door het Amsterdamse Bos fietste als je daar zelf was. En ik was er zeer vaak.

Zij leerde mij het verschil tussen het Goud- en het Vuurgoudhaantje toen ik haar eens tegen kwam toen zij vogels bekeek. Ik vroeg haar waar ze naar stond te kijken. Ongevraagd duwde ze mij haar kijker in de hand en wees op een groepje vogels waartussen deze twee soorten aanwezig waren. Ze ging er meteen vanuit dat ik een vogelaar in de dop was.

Martin Melchers

Ik kan me als beginnend vogelaartje nog herinneren hoe zij bij het begin van excursies van de 'Stichting Vrienden van het Amsterdamse Bos' stencils uitdeelde aan kennelijk belangrijke personen met daarop de laatste interessante waarnemingen.

Piet Brander was vanaf het begin haar grote voorbeeld door het enthousiasme dat hij uitstraalde. Door hem leerde zij de vogels op naam te brengen.

Zij stond aan de wieg van de 'Vogelstudiegroep Amsterdamse Bos' en nadien zat ze in het centrum van alle activiteiten van vogelend Amsterdam in de jaren zestig en zeventig.

Vooraf in de begintijd waakte zij erover dat de gepubliceerde waarnemingen de toets van de landelijke kritiek konden doorstaan. Bij twijfelgevallen vertrouwde zij altijd op het oordeel van mensen als Brander, Swart en Frieswijk. Heel wat waarnemingslijsten zijn door haar handen gegaan en uit haar typemachine gerold; volgens een telling van Ad Hartog heeft zij zo'n 2300 pagina's aan gepubliceerd typewerk geproduceerd.

Je kon ook niet zo maar lid worden van de vogelwerkgroep; eerst werd je aspirantlid en na voldoende gebleken kennis van de vogels en hun geluiden, mocht je een volwaardig lid worden. En eerst maar een tijdje meelopen met de excursies van de 'Stichting Vrienden van het Amsterdamse Bos'!

Bien kon ook 'streng' zijn, en zij liep zeker niet mee met de waan van de dag.

Met de Amsterdamse KNNV leefde zij ook intens mee, en bij het 100-jarig bestaan heeft zij de publicatie van het jubileumboek 'De Wilde Stad, 100 jaar natuur van Amsterdam' in 2001 financieel mede mogelijk gemaakt.

Ed Veling uit zijn toespraak bij haar crematie, Westgaarde 13 juli 2006

Vogelstudie, een heerlijke hobby voor jong en oud

Bien van Drooge

In mei 1980 werd Bien van Drooge voor een interview gevraagd door het blad Margriet. Maar Mej. van Drooge was niet enthousiast over de stijl van de interviews: "IK verkeer met mijn hobby geenszins in moeilijke omstandigheden en MIJN ervaringen zijn verre van alleenstaand. Als IK dus een boodschap wil doorgeven over mijn hobby, dan is er geen enkele noodzaak voor zo'n persoonlijk verhaal, met tot in den treure "ik ... ik ... ik ...". Zoals ik je zei heb ik daarom persoonlijk iets op schrift gezet in een voor mij aanvaardbare stijl."

Het door haar meegezonden manuscript werd echter niet geplaatst in Margriet. Omdat de redactie van De Gierzwaluw graag nog een niet eerder gepubliceerde tekst van Bien van Drooge wilde plaatsen in dit nummer, hebben we hiervoor gekozen.

FOTO: WOLKENRIJDER, 16 SEPTEMBER 1987 / KLM

Bien van Drooge op het kantoor van KLM

Vogels bestuderen in het open veld, met een deftig woord genoemd "veldornithologie", men kan er alle kanten mee uit, figuurlijk en letterlijk. Vogelrijke gebieden bezoeken, zoals die over de hele wereld te vinden zijn, maar nodig zijn die verre reizen niet. Nederland, zo klein als het is, is bijzonder rijk aan vogels. Er zijn exclusieve gebieden, internationaal bekend en bezocht, als het Naardermeer, de Flevopolders, in het Noorden het Louwersmeer en de Waddeneilanden, in het Zuid Westen de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden, om er maar een aantal uit te pikken. Is dit nog te ver en te onbereikbaar voor mensen zonder gemotoriseerd vervoer? Dan maar dichterbij huis blijven, te voet of op de fiets. Vogels wonen er ook in onze stadsparken, ja zelfs steeds meer in onze z.g. "tuinsteden".

Wat de leeftijd betreft: jong beginnen is een groot voordeel. Men verplaatst zich gemakkelijk, het gezichtsvermogen, gehoor en geheugen zijn optimaal: ideaal om al vogelend ouder en oud te worden. Op vogels raakt men nooit uitgekeken, nooit uitgestudeerd, en zo kan iemand die niet meer zo mobiel is toch ook nog aardig aan zijn trekken komen.

Hoe verwerft men vogelkennis? De laatste jaren staan daarvoor alle mogelijke hulpmiddelen en instanties ter beschikking. Heel wat anders was dat zo'n 50 jaar geleden. Wél werd al op 1 januari 1899 de "Vereniging tot Bescherming van Vogels", alias "Vogelbescherming" opgericht, maar het duurde nog tientallen jaren alvorens er (papieren) vogelgidsen verschenen met duidelijke omschrijvingen en goede illustraties. DE doorbraak op dit gebied kwam er in 1954, toen bij Elsevier de eerste "Vogelgids" verscheen, een in het Nederlands vertaalde én voor Nederland bewerkte uitgave van de Engelse "Field guide to the birds of Britain and Europe". Op zijn beurt was deze voorafgegaan door een veldgids van dezelfde opzet in Amerika.

Zo'n vijftig jaar geleden beschikte ook slechts een enkeling nog maar over een veldkijker, meestal een relikwie uit de oorlog. Tegenwoordig, vooral sedert de Japanse kijkers op de markt kwamen, die zoveel minder prijzig zijn dan die van Duits fabrikaat, ziet men geen vogelaar meer in het veld zonder een dergelijk attribuut.

Klein was in die tijd ook nog het aantal experts, die er toe in staat waren en er liefhebberij in hadden om hun vogelkennis aan anderen over te dragen. Momenteel zijn er vermoedelijk weinig plaatsen in Nederland, waar men zich niet bij de één of andere Vereniging, Stichting of Groep kan aansluiten om onder leiding de toch altijd nog moeilijke eerste stappen te doen. In de éne plaats is dit een Vogelwacht, in een andere een Vogelwerkgroep, elders een afdeling van de KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging) of IVN (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie), terwijl men over het hele land afdelingen aantreft van de Jeugdbonden voor Natuurstudie.

Enige persoonlijke herinneringen? Opgroeïend in Dordrecht werd ik al vroeg wekelijks geconfronteerd met de prachtige waterrijke omgeving. Gemotoriseerde pleziervaart bestond er nog praktisch niet, en in alle rust verkenden we roeiend de omgeving, ons aanpassend aan het getij. Elke zondag was er wel een tocht te maken met uitsluitend stroom mee, desnoods bij z.g. "dood tij", de periode dat eb veranderde in vloed of omgekeerd. De éne keer ging het via de Dordtse Kil naar het brede Hollands Diep, een andere keer door de intieme watertjes van de Dordtse Biesbos, waar het niet zo eenvoudig roeien was tussen de grienden door, wilgenbosjes die bij hoog water onderliepen, terwijl de sloten die er doorheen liepen bij eb dan weer droog vielen. Een wonderlijk mooi, heerlijk geurend, betoverend landschap, dat helaas dáár al ten gronde ging door mensenhand. Een beetje kan men de sfeer nog proeven als men een tocht maakt door wat er nog over is van de Brabantse Biesbos. Zoveel vogelkennis deed ik in die jaren eigenlijk nog niet eens op. Ik herinner mij een naburige aalscholverkolonie, en de zang van de karekieten.

Na een tussenperiode van geheel anders gerichte hobbies, kreeg de natuur mij weer volop in zijn greep na de tweede wereldoorlog. Wonend in Amsterdam Zuid, werkend op Schiphol, doorkruiste ik elke dag (toen nog inclusief de zaterdag) op de fiets het Amsterdamse Bos, dat zich in het noordelijk deel begon te herstellen van de bezetting in oorlogsjaren. Het zuidelijk deel bevond zich ten dele nog in het stadium van "Boschplan", een betiteling die bij vele Amsterdammers nog steeds - ten onrechte - wordt gebruikt voor het thans echt wel volwassen Amsterdamse Bos. Deze dagelijkse fietstochten hield ik overigens, zoveel mogelijk het hele jaar door, vol tot ik in 1968 de KLM-dienst als gepensioneerde vaarwel zei.

Een wonderlijke gedachte, hoe ik die eerste jaren nog "zorgeloos" het Bos doorkruiste, zonder veel anders te zien dan bomen, struiken, gras en een nog weinig gevarieerde kruidlaag; zonder iets anders te horen dan overkoersende vliegtuigen.

Daarin kwam rigoureuze verandering toen ik begon deel te nemen aan excursies, als eerste met de KLM-excursievereniging, later voornamelijk onder auspiciën van de Stichting "Vrienden van het Amsterdamse Bos". Van de toenmalige excursieleider, boswachter P.W. Brander, leerde ik niet alleen goed kijken, maar vooral ook goed luisteren. Meestal hoort men een vogel veel eerder dan men hem te zien krijgt. In de bossen zitten ze dikwijls verborgen, of ze vliegen van tak naar tak, zo snel dat alleen iemand met een uitstekend gezichtsvermogen in staat is in die korte tijd van zichtbaarheid de kenmerken waar te nemen. Of ze vliegen over, al dan niet snel, al dan niet op grote hoogte. Een vogelaar die de geluiden kent en er op attent is, zal dan ook steeds met een aanmerkelijk grotere lijst van waargenomen soorten huiswaarts keren van een vogelexcursie, dan iemand die het uitsluitend van zien moet hebben. Wil men meewerken aan wetenschappelijk onderzoek, bijv. het inventariseren of vaststellen van de broedvogelbevolking van een bepaald gebied, dan is kennis van de vogelzang een "must".

Nog een voordeel van vogelstudie, in deze bijzonder jachtige tijd: men moet er de tijd voor nemen.

Ook behoeft men er geen bioloog voor te zijn. Geen enkel diploma is nodig, geleidelijk aan vergaart een ieder zijn kennis, bouwt die op, breidt die uit. Mede als gevolg hiervan verenigt de veldornithologie mensen van alle leeftijden en van de meest uiteenlopende "pluimage". M.a.w. men komt in contact met een zeer grote verscheidenheid van mensen, samengebracht door hun gemeenschappelijke hobby: vogels waarnemen in al hun doen en laten.

De contacten in het Amsterdamse Bos leidden in mijn geval tot medewerking aan de heroprichting van de KNNV Vogelwerkgroep, en aan de publicatie van "De Vogelwereld van het Amsterdamse Bos", een z.g. Avifauna, waarin werden opgesomd en besproken alle in dit gebied waargenomen soorten, bij de verschijning in 1968 226 in getal, een niet gering aantal voor zo'n door mensenhand uit de grond gestampt bos: pas in 1936 werd in het oorspronkelijk weidegebied het eerste boompje geplant!

Na het lidmaatschap van de Vogelwerk groep volgde die van het in die tijd opgerichte IVN (Instituut voor Natuurbeschermingseducatie) en de opleiding tot natuurgids. Zeker, alleen vogelkennis was daarvoor niet voldoende, maar ook voor het waarnemen en determineren van vogels is al een behoorlijke kennis van de flora (bomen, struiken, kruiden) en zeker van landschapstypen noodzakelijk. Niet alleen is het prettig om te weten wat een berk is, als iemand je wijst op "die vogel daar boven in die berk". De kennis van elzen is een voordeel, als je weet dat sijsjes zich graag te goed doen aan het zaad daarvan.

Als je een vogel ziet op een weiland, is daardoor de keuze al beperkt t.a.v. de soort waartoe deze kan behoren. Idem als de vogel zich in een moerasgebied bevindt, balancerend op een rietstengel. In het bijzonder in de broedtijd heeft iedere vogelsoort zijn eigen "biotoop": een terreintype waarin zij zich kunnen voortbewegen, waarin zij hun nest kunnen bouwen en hun jongen grootbrengen; waarin voldoende voedsel aanwezig is, althans binnen een voor hen aanvaardbare nabijheid.

Het gevolg is ook, dat wanneer de mens ingrijpt en terreinen verandert, ook de vogelbevolking reageert. Nederland "stamp", vooral in de randstad Holland, tuinsteden uit de grond. Oorspronkelijk weidegebied, met de bijbehorende bevolking van weidevogels, wordt ondergespoten met zand. De kluut, de kleine plevier, verschijnen er als broedvogel; de lepelaars komen er vissen in de slootjes. Grote groepen wulpen komen er overnachten. Zo maakte ik als persoonlijke ervaring mee in de periode vóór tuinstad Buitenveldert, aan de Zuidrand van Amsterdam, werd bebouwd. In kort tijdbestek betekende dit dan weer het einde van het onderdak voor genoemde vogelsoorten.

Toen geriefden we weer een andere vogelsoort: de zwarte roodstaart, van huis uit een rotsbewoner, die in plaats daarvan de stenen gevaartes als het VU-ziekenhuis en het NMB-bankgebouw voor lief nam. Ook met wat lagere bouwsels neemt hij wel genoegen, en zo zingt hij nu nog zijn lied vanuit de top van een antennemast op het kantongerecht.

Zeer veel vogels werden aangetrokken door onze Flevopolders, Al jaren lang is dit gebied het eldorado voor de veldornitholoog, die steeds weer voor verrassingen komt te staan. Soorten, die nog nooit in Nederland gebroed hadden, vestigden zich er; zo af en toe zweeft er een grote uitheemse roofvogel boven.

Helaas, niet ten gerieve van de vogels werden grote delen van de voormalige Zuiderzee ingepolderd en drooggemalen. Er verschijnen steden, er verschijnen recreatieterreinen. Voor de vogels is deze oase bedoeld om te verdwijnen. Ja, een klein deel is bestemd tot "natuurgebied", veel te klein om ook maar een aannemelijk deel van de huidige vogelbevolking te huisvesten.

Zo staan in heel Nederland, meer dan elders ter wereld, mens en natuur tegenover elkaar. U kunt het regelmatig in de kranten lezen. Het is een vrijwel [on-; red.] oplosbaar probleem om iedereen naar wens te bedienen. Vooral de recreatie, die in de afgelopen jaren ontstellend toeneemt, spreidt zich als een inktvlek uit, eist wegen, kampeerterreinen, meren om te bevaren en oevers om aan te leggen. En toch zijn juist deze recreanten allerminst gebaat bij verlies van natuur. Zonder natuur verliest veel recreatie zijn aantrekkelijkheid.

Om tenslotte daarom nog even terug te komen op bovengenoemd IVN. Deze instelling verenigt een groep natuurliefhebbers, die niet in eerste instantie uit zijn op het genoegen van eigen waarneming, maar vóór alles op overdracht daarvan op een zo groot mogelijk publiek, in de hoop interesse te wekken op brede schaal voor het belang, ja zelfs de bittere noodzaak van behoud van natuur en milieu. Kijk rond, bewonder en verwonder U met hen over het natuurgebeuren. En steun de Verenigingen die zich hiervoor ten bate van het hele Nederlandse volk inzetten.

Ledenmutaties

Nieuwe leden

B. Darnaud, Den Haag
B. den Herder, Amsterdam
M. de Hooge, Amsterdam
W. Koekebakker, Amsterdam
L. Kraal, Amsterdam
M.A.M. van Mansveld, Amsterdam
A. Meulmeester, Amsterdam
W. Schenkeveld, Amsterdam

Overleden

J.H.U. van Drooge, Amstelveen (erelid)

Verhuisd

S. de Bie, Amsterdam
M. Goekoop, Amsterdam
K. Jonker, Amstelveen
K. Schwarz, Amsterdam
W. Mosch, Murcia
J.H. van Oers, Den Haag
R. van Ouwkerk, Breda

Colofon

Redactie: Ellen de Bruin, Vecht en Gein 3, 1393 PX Nigtevecht, 0294-257650, ellen.de.bruin@hotmail.com
Opmaak: Robert Heemskerk, 020-6626163, robhee@orange.nl
Voorzitter: Jip Louwe Kooijmans, Blankenstraat 118, 1018 SG, 020-4223938, mgavleeuwen@chello.nl
Secretaris: Hanna Hirsch, Uiterwaardenstraat 308, 1079 DB, 020-6462240, hhirsch@xs4all.nl
Penningmeester: Cor Veenman, Windrooskade 40, 1018 ZX, 020-6258424, windroos@knmg.nl
Algemene bestuursleden: Jos Bontekoe, Sumatraplantsen 137, 1095 HZ, 020-6922877;
Jan van der Ben, Valeriusstraat 238/1, 1075 GL, 020-6622304, janvdben@planet.nl
Commissie vogelbescherming: Edial Dekker, 020-6933140, edial@hetnet.nl
Coördinator broedvogelatlas N-H: Jan van der Ben, 020-6622304, janvdben@planet.nl
Waarnemingssecretaris: Dennis de Vré, Mezquitalaan 61, 1064 NS, 020-6144424, dennisdevre@hccnet.nl
Standwerk: Manuel Segond von Banchet, Binnenkadijk 353, 1018 AX, 020-6249851, maanduyf@planet.nl
Excursies: Jip Louwe Kooijmans, 020-4223938, mgavleeuwen@chello.nl
Lezingen: Edial Dekker, 020-6933140, edial@hetnet.nl
Website: www.vogelwerkgroepamsterdam.nl
AVN: groups.yahoo.com/group/Amsterdams_VogelNet
Lidmaatschap leden: € 15,-, Huisgenootleden: € 4,50, Betaling via Postbank 5060400, t.n.v. Vogelwerkgroep Amsterdam te Amsterdam

Overname van artikelen: gaarne in overleg met de redactie

Deadlines van De Gierzwaluw: 20 januari, 20 april, 20 juli, 20 oktober.